

Convenis col·lectius sense vida familiar

S'acaba de publicar el Tercer Informe Ranstad, "Qualitat del Treball en l'Europa dels Quinze: Les polítiques de conciliació". A Espanya, l'anàlisi dels 87 convenis col·lectius publicats entre setembre de 2003 i febrer de 2004 és demolidor. Segons l'Informe parteixen del concepte de família tradicional, no regulen la jornada de treball, penalitzen salarialment la major dedicació familiar, l'organització del treball no té en compte la conciliació, pràcticament no es contemplen permisos no previstos als textos legals però importants per a la conciliació, en matèria d'excedències, de reducció de jornada, de permisos per a la lactància o de naixement de fills prematurs no milloren la normativa existent, els ajuts per fills discapacitats apareixen en molt pocs i les preferències per a l'assignació de vacances no tenen en compte criteris de conciliació.

Aquest informe realitzat per l'Institut d'Estudis Laborals d'ESADE amb la col·laboració de la Universitat Autònoma de Barcelona, planteja com a objectiu que la incorporació i la permanència de les dones al mercat de treball es faci en igualtat de condicions a la dels homes, analitzant les barreres i proposant mesures per superar-les. I és que a Espanya hi ha una clara contradicció entre el discurs d'una banda (un 66% dels espanyols prefereixen un model de família igualitària on l'home i la dona no tinguin papers subordinats per raó de gènere ni en l'àmbit laboral ni en el privat) i els comportaments privats i les polítiques de l'altra.

Segons l'Enquesta de Salut de Catalunya de 2002, entre les persones ocupades menors de 65 anys, casades o que vivien en parella les dones treballaven a casa una mitjana de 18,5 hores a la setmana mentre els homes feien només 7,9. A més de les desigualtats en l'àmbit privat, l'Informe senyala que Espanya és un dels països d'Europa amb menys transferències monetàries i serveis per a les famílies (guarderies o serveis per a persones dependents). En aquest context, moltes dones es veuen obligades a renúncies en l'àmbit familiar, en el laboral o en el lleure. Estudis realitzats a Catalunya demostren també que moltes financen la sobre càrrega de treball amb la seva salut.

Aquests resultats evidencien la necessitat de fomentar polítiques de no discriminació de les dones en l'àmbit laboral i de corresponsabilitat en el privat. Canvis d'aquesta naturalesa no són fàcils perquè obliguen a una profunda redefinició d'algunes de les àrees més íntimes de l'ésser humà.

Un espai per a tu

Tens coses a dir? Vols opinar, explicar, puntualitzar, preguntar o difondre alguna informació?

Aquest és un bon mitjà per fer-ho. El Treball al CAP té una tirada de 1.700 exemplars que es distribueixen bàsicament entre els professionals de l'atenció primària, els del Centre de Seguretat i Condicions de Salut en el Treball, serveis hospitalaris, serveis de prevenció, sindicats i altres agents socials. Pot ser un espai interessant d'intercanvi d'experiències entre uns i altres. Ens pots fer arribar el teu escrit per qualsevol de les vies de comunicació de què disposem (ho trobaràs a la primera pàgina).

Cursos i Congressos

- **IV Congreso Nacional de Prevención y Tratamiento del Tabaquismo**

11-13 de novembre de 2004, Barcelona

Lloc:
World Trade Center

Informació:
Suport Serveis
Calvet, 30 • 08021 Barcelona
Tel: 932 017 571 • Fax: 932 019 789
E-mail: ivcnpt@suportserveis.com
http://www.asppreencion.com

- **Curs: "La investigación por encuesta en el ámbito socio-sanitario"**

22-24 de novembre de 2004, Granada

Informació:
Escuela Andaluza de Salud Pública
Campus Universitario de Cartuja s/n
Apdo. Correos 2070 • 18080 Granada
Tel: 958 027 400 • Fax: 958 027 503
http://www.easp.es

- **XIV Diada de la Societat Catalana de Seguretat i Medicina del Treball "Violència i assetjament en el treball" i "Riscos per a la funció reproductora"**

25 de novembre de 2004, Barcelona

Lloc:
Auditori Torre MAPFRE. Port Olímpic

Informació:
Societat Catalana de Seguretat i Medicina del Treball
Tapineria, 10, pral. • 08002 Barcelona
Tel: 933 101 144 • Fax: 933 105 230
E-mail: scsmt@scsmt.org • http://www.scsmt.org

- **XIII Jornades de la Societat de Salut Pública de Catalunya i de Balears. "Immigració i salut"**

25-26 de novembre de 2004, Barcelona

Lloc:
Sala d'Actes de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears. Major de Can Caralleu, 1-7

Informació:
Tel: 932 017 571 • E-mail: immigracio@suportserveis.com

- **Sessió: "Proceso de validación del cuestionario de precariedad laboral"**

Ponent: Marcelo Amable
16 de desembre de 2004, Barcelona

Informació:
Consol Serra/José Miguel Martínez
E-mail: consol.serra@upf.edu / jmiguel.martinez@upf.edu
Unitat de Recerca en Salut Laboral. Universitat Pompeu Fabra
Tel: 935 422 819; 935 421 485
Doctor Aiguader, 80 • 08003 Barcelona

Treball al CAP

PREVENCIÓ DE MALALTIES RELACIONADES AMB EL TREBALL

Butlletí 46

octubre 2004

Els casos del trimestre

Durant el tercer trimestre de l'any 2004 es van notificat 33 casos de trastorns de salut relacionats amb el treball que van afectar de forma similar a ambdós sexes. Les ocupacions més freqüents van ser professionals de suport i treballadors no qualificats (7 casos cada grup) seguides de treballadors de serveis i comerç (6 casos).

De nou, la patologia més freqüent va ser la de tipus ansiós-depressiva, de la qual es van notificar 26 casos, 16 en homes i 10 en dones de totes les ocupacions, però entre els que destacaven els professionals de suport i els treballadors de serveis i comerç. El segon grup de trastorns més freqüents va ser el de malalties del sistema respiratori, de les que es van notificar 5 casos, tots ells ocorreguts en dones en ocupacions de tipus manual (vegeu taules a la pàgina 3).

Deu casos es van derivar al Centre de Seguretat i Condicions de Salut en el Treball de Barcelona (CSCSTB) per aprofundir en l'estudi; en la USL se'n van visitar disset, catorze dones i tres homes, tots amb trastorns ansiós-depressius.

Al llarg del trimestre també es van rebre 5 informes mèdics de casos derivats al CSCSTB i 4 informes tècnics de les visites que es van fer a les empreses; aquests informes eren de casos derivats en trimestres anteriors.

A continuació comentem un d'aquests informes d'un cas d'intoxicació per plaguicides.

L'EAP de Sant Andreu 9G va fer la notificació del cas l'octubre de 2003 per possible intoxicació per organofosforats ja que la pacient presentava l'antecedent d'haver estat exposada i clínica d'intoxicació.

Es tracta d'una dona, de 46 anys, treballadora de la neteja des de 1992 que, fins el 1999 va treballar amb contractes discontinus com a cambrera d'un hotel i, posteriorment, a una ETT fent la neteja d'una empresa amb horari parcial.

El març de 1999 es va realitzar un tractament desinsectant a tres plantes de l'hotel on treballava. L'empresa va comunicar que s'havien utilitzat piretroides i el CSCSTB, a més,

EN AQUEST EXEMPLAR

- 1 - 3 Els casos del trimestre
- 3 Les taules del trimestre
- 4 Notícies i esdeveniments
- 4 Cursos i Congressos

Unitat de Salut Laboral de Barcelona

Servei de Salut Laboral
Institut de Serveis a la Comunitat
Agència de Salut Pública de Barcelona
Pl.Lesseps, 1. 08023 Barcelona
Tel.93 238 45 65 - Fax.93 217 31 97
E-mail: usl@aspb.es
http://www.aspb.es
Coordinació: Imma Cortès, Ana Sánchez

va objectivar la presència d'organofosforats. Posteriorment, la pacient va desenvolupar les seves tasques durant cinc dies (moment en què va ser acomiadada) malgrat que varies persones, entre les què es trobava ella, havien començat simptomatologia el segon dia i s'havia recomanat el tancament de les plantes. La neteja de les habitacions tractades es va fer sense cap protecció de les portes d'entrada a l'organisme (mascareta, guants) de cap de les persones exposades.

La pacient va presentar un quadre amb simptomatologia irritativa de vies respiratòries altes d'inici a les poques hores de l'exposició, posteriorment es va acompanyar d'insomni, desànim, astènia i nerviosisme. Aquests dos darrers símptomes van estar presents durant mesos.

Quan va reiniciar la seva activitat laboral el juny de 1999, no va poder mantenir una jornada de 8 hores al dia pel cansament i va començar a manifestar simptomatologia pròpia de l'al·lèrgia creuada amb components químics propis dels productes de neteja (amoníac i lleixiu). Des de llavors els símptomes presentats són: amenorrea, episodis d'instabilitat, caigudes a terra, alteracions de l'esfera cognitiva, de la memòria, oblit freqüent, construcció errònia de les frases, dificultat per comprendre els missatges llegits o sentits i, puntualment, tenesme rectal o sialorrea. Presenta tiroïditis autoimmunitària i alteració de la prolactina. Des de juliol de 2003 està de baixa per impossibilitat de mantenir l'activitat de la seva jornada parcial.

Les exploracions complementàries han evidenciat:

EEG: alteració irritativa bitemporal; **Estudis neuropsicològics:** disfuncions cognitives frontotemporals amb alteracions de la memòria visual immediata i diferida, de la memòria verbal immediata, de l'atenció i funcions executives, de la memòria de treball, de la capacitat d'abstracció, de la velocitat de processament i de les escales de vitalitat, salut general i salut mental del qüestionari SF-36; **Prolactina i anticossos anti-tiroïdals** elevats.

Exposició a inhibidors de la colinesterasa (organofosforats): **Acetilcolinesterasa intraeritrocitària i plasmàtica:** malgrat no tenir el resultat de la mesura feta en el moment de l'exposició, els resultats 8 mesos després, i la tendència d'anàlisis posteriors, són consistents amb l'afectació per organofosforats

(disminució per sota el nivell basal a l'inici i augment progressiu fins la normalització de cada individu).

S'ha de tenir en compte diferents aspectes en relació a aquest indicador per poder realitzar la valoració de les xifres obtingudes:

- **Els nivells considerats normals tenen marges molt amplis (homes 5.900 a 12.220 U/L, dones 4.650 a 10.440 U/L)**
- **El nivell basal de cada persona és desconegut i inestable.**
- **L'indicador d'intoxicació és la disminució de més d'un 25% del nivell basal de cada individu.**
- **Quan acaba l'exposició, es produeix un augment d'un 1% diari.**

Es va poder acreditar l'aplicació de Diazinon (organofosforat), piretroides i sinèrgics d'aquests i la utilització de productes de neteja amb matèries actives clorades així com l'absència absoluta de mecanismes per protegir les portes d'entrada dels productes en l'organisme. A més, des del CSCSTB, es va comprovar la concordància de la simptomatologia de la pacient amb la que presentaven altres treballadores de la neteja que havien estat exposades en aquell episodi.

A més de la presència de l'organofosforat, es va acreditar el criteri de temporalitat: la pacient primer va estar exposada al producte i, posteriorment, va presentar la simptomatologia. L'ordre d'aparició dels símptomes va ser consistent amb la clínica pròpia de la intoxicació per organofosforats:

S. Colinèrgica aguda o símptomes irritatius (s'inicien a les poques hores de l'exposició i es caracteritza per nàusees, vòmits, llagimeig, sialorrea, congestió nasal, tos, trastorns respiratoris que depenen de l'edema de faringe i bronquis, problemes a la pell), **S. intermèdia o de neurotoxicitat aguda** que depèn de la inhibició de l'acetilcolinesterasa en el sistema nerviós, provocant alteracions de la neurotransmissió respiratòria, miocàrdica i neuromuscular (apareix a partir de les 24 hores post exposició i es caracteritza per debilitat muscular, miàlgies en extremitats, coll i musculatura toràcica. Cefalea, astènia, rampes i trastorns urinaris. Poden aparèixer alteracions neuromusculars, cognitives i de comportament) i **Neuropatia retardada** (a partir del 7è dia i és una axonopatia sensoriomotora amb flacciditat, tremolor, dolor en extremitats, sensacions tèrmiques anòmales, trastorns

oculars, auditiu, gustatiu i olfatiu. A més es presenta una S. neurofisiològica, psicològica i psiquiàtrica crònica amb insomni, ansietat, depressió, alteració de la memòria, quadres d'al·lèrgia creuada, asma, alteracions immunitàries, disrupció hormonal, alteracions menstruals, disminució de progesterona, augment d'estrògens i, en homes, alteracions de la reproducció).

El CSCSTB va diagnosticar el quadre que presenta la pacient com una S. Neuropsiquiàtrica crònica induïda per organofosforats (COPIND "Chronic Organophosphates Induced Neuropsychiatric Disorder") i es descarta la possibilitat de que la simptomatologia tingui cap altra etiologia.

Quan des de l'atenció primària es sospita que l'afectació irritativa d'un pacient pot estar relacionada amb l'exposició recent a biocides, sobretot si es té coneixement de l'existència de més persones afectades, és recomanable que es comuniqui com a sospita de brot al Servei de Vigilància Epidemiològica de l'Agència de Salut Pública de Barcelona; s'ha de declarar de forma urgent davant de la sospita, sense confirmació diagnòstica i abans de 24 hores (Decret 395/1996 de 12 de desembre sobre Malalties de declaració obligatòria) donada la gravetat del quadre i la importància de l'atenció precoç dels possibles afectats de forma rigorosa. Una vegada feta la declaració, aquesta autoritat sanitària es coordinarà amb l'autoritat laboral (CSCSTB i Inspecció de Treball).

Les taules del trimestre

Malalties relacionades amb el treball notificades a la USL Barcelona segons **diagnòstic, edat i sexe**. Juliol-setembre 2004.

	Homes						Total	Dones						Total	
	< 25	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 64	> 64		< 25	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 64	> 64		
Trt. musculoesquelètics			1				1								
Trt. respiratoris								1	1	2			1		5
Trt. mentals i del comportament	3	2	7	3	1		16		4	3	3				10
Altres											1				1
Total	3	2	8	3	1		17	1	5	5	4	1		16	

Malalties relacionades amb el treball notificades a la USL Barcelona segons **diagnòstic i ocupació**. Juliol-setembre 2004.

	Direcció empreses	Professionals suport	Empleats Administratius	Treballadors serveis i comerç	Treb. indústria construcció i mineria	Operadors instal·lacions i maquinària	Treballadors no qualificats	Total
Trt. musculoesquelètics					1			1
Trt. respiratoris				1	2		2	5
Trt. mentals i del comportament	1	7	4	5	2	3	4	26
Altres							1	1
Total	1	7	4	6	5	3	7	33

Malalties relacionades amb el treball notificades a la USL Barcelona segons **diagnòstic i centre notificador**. Juliol-setembre 2004.

	Sardenya	Congrés	Encants	Camp de l'Arpa	Ramon Turró	San Martí-10H	La Pau	Besòs	Vila Olímpica	Rio de Janeiro-8B	Rio de Janeiro-8D	Roquetes	Ciutat Meridiana	Sant Andreu-9G	Llarsard	Poble Sec	Roselló	Dr. Carles Ribas	Montnegre	Sant Elies	El Carmel	Horta-7D	Total	
Trt. musculoesquelètics			1																					1
Trt. respiratoris	1								1	1	1				1									5
Trt. mentals i del comportament		3		1	1	2	3	1				1	2	1	1	1	2	3	1	1	1	1	1	26
Altres											1													1
Total	1	3	1	1	1	2	3	1	1	1	2	1	2	1	2	1	2	3	1	1	1	1	1	33